

GEPLAATST DOOR:
MICHEL CAPPENDIJK
ADVISEUR | KWARTIERMAKER | PROGRAMMAMANAGER

MA 29 MEI

GEEN BETERE MANAGEMENTLITERATUUR DAN LITERATUUR; DOSTOJEWSKI OVER STURINGSVRAAGSTUKKEN ENERGIETRANSITIE

Geen betere managementliteratuur dan literatuur en geen betere literatuur dan Dostojewski. Met de zomer in zicht kan ik de non-fictie verafschuwende managers dan ook Dostojewski's magnus opus 'De gebroeders Karamazow' aanraden. Hoewel de kans groot is dat je al lezend voor je tent of vakantievilla in een identiteitscrisis komt, leert het boek je ook wat over sturingsvraagstukken. Deze heb ik toegepast op sturingsvraagstukken bij duurzaamheid, energietransitie en circulaire economie.

DE DRIE STURINGSPRINCIPES VAN DOSTOJEWSKI

Sturen is het inperken van keuzes en vrijheid. Is dat erg? In het magistrale hoofdstuk de grootinquisiteur zet één van Dostojewski's personages vrijheid in een heel ander perspectief: "*degene die de vrijheid hebben weten van gekkigheid niet wat ze ermee moeten doen, en degene die het niet hebben, worden gek van jalousie*". Volgens dit personage heeft de mens helemaal niets aan vrijheid en laat hij zich slechts leiden door drie krachten:

- de autoriteit
- het mysterie
- het wonder

Zijn die krachten ook van toepassing bij sturingsvraagstukken bij issues op het gebied van duurzaamheid, circulaire economie en energietransitie. Zijn het daar ook sturende krachten? Mijn fascinatie voor het boek en de schrijver brengen mij ertoe dit nader uit te werken.

DE AUTORITEIT

Veel mensen vinden dat de overheid een cruciale rol speelt bij de realisatie van duurzaamheidsvraagstukken. Deze mensen laten zich dus kennelijk graag leiden door die autoriteit. In mijn eerdere column merkte ik zelf al op dat de maatregel tegen het gebruik van plastic winkeltasjes mij goed is gevallen. Ik had uiteraard al jaren zelf in een linnen tasje mijn boodschappen mee kunnen nemen, maar nee, vadtje staat moest mij eerst de les lezen. Jesse Hofmann promoveerde bij de Universiteit van Amsterdam op [macht in transitie](#) en schreef in het tijdschrift milieu: "Wie wil werken in de energietransitie, stuit onvermijdelijk op een klassieke waarheid: de wereld veranderen is, naar zijn aard, ook een machtsact. Het beter begrijpen van dat verschijnsel is een belangrijke voorwaarde voor het versterken van het vermogen om daarmee om te gaan.". Ook iedereen die vreest dat Trump en de olielobby van Shell de dood in de pot zijn voor het klimaat, is autoriteit vrezend. Zelf zullen ze dit waarschijnlijk realistisch noemen.

HET MYSTERIE

We hoeven echter niet te wachten tot Shell gaat verduurzamen, want de onverschrokken [Jan Rotmans](#), hoogleraar transitiekunde, is overtuigd dat Shell binnen een decennium zichzelf overbodig maakt. In zijn visie "kantelt de samenleving van een centraal geleide, top-down (autoritair) gestuurde naar een decentrale, bottom-up samenleving. Deze nieuwe orde opereert voor veel mensen nog onder de radar maar vormt al wel een bedreiging voor de bestaande orde." Wel een bedreiging, maar nog niet zichtbaar, dat klinkt toch als een mysterie! Toch is het zo dat Jan Rotmans vele volgelingen en look-a-likes heeft. Mensen die geloven in zelfvoorziening, of lokaal geproduceerd voedsel. Dit terwijl ze ondertussen als professional werken aan de "verduurzaming" van Schiphol, belangrijke spil in de internationale handel en verre vliegreizen. Deze tegenstrijdigheid wordt in de gebroeders Karamazow overigens genadeloos blootgelegd: mensen vinden vaak iets tegelijkertijd wel en niet. Na het lezen van het boek ga je daardoor ook wat aan jezelf twifelen.

HET WONDER

Maar wat maakt die tegenstrijdigheid eigenlijk uit? Met een grenzeloos vertrouwen in de helende kracht van techniek kan iedereen gerust slapen. Met duurzame brandstof en stille motoren wordt ook Schiphol 100% klimaatneutraal. Elon Musk onderstreept dat met een fantastisch vakantie aanbod: een rondje maan als weekendtrip. Zelf hoef ik alleen nog even te wachten en mijn auto rijdt all electric, heel Nederland is circulair en vermoedelijk veroorzaakt de bio-industrie straks geen mest, maar een bloemetjesoverschot. Ook het isoleren van mijn huis kan ik beter uitstellen, want voor we het weten is alle energie duurzaam en decentraal opgewekt. Die desinvestering doe ik dus liever niet. Geloof in het wonder kan je echt leiden en katalyseert al het doemdenken en pessimisme.

WAARDOOR LAAT IK ME LEIDEN?

Ik moet helaas toegeven dat ik mijn duurzaam handelen laat afhangen van de overheidsmaatregelen, dat ik wacht op die ene beweging die mij meeneemt, zonder dat ik de eerste hoef te zijn en ja als landbouwingenieur heb ik een grenzeloos vertrouwen in het wonder der techniek.

En vrijheid en vrije keuze dan? Dat is een kwestie van mentaal framen. Maar misschien moet ik mijn managementguru Dostojewski dan voorlopig aan de kant leggen, want zijn groot demasqué ligt altijd op de loer.

MEEST RECENTE BIJDAGEN

BLOG: OVER DE GRENS #1: GRENZELOOS RUIMTE MAKEN
do 2 sep
door Wij Maken Nederland

BLOG: OVER DE GRENS #2: GRENZELOZE MOBILITEIT
do 2 sep
door Wij Maken Nederland

BLOG: OVER DE GRENS #3: GRENZELOOS LANDSCHAP
do 2 sep
door Wij Maken Nederland

DEMOCRATIE & ENERGIE #3: BURGERINITIATIEVEN
wo 1 sep
door Wij Maken Nederland

DEMOCRATIE & ENERGIE #2: WINDMOLENS
wo 1 sep
door Wij Maken Nederland

DEEL:

ANONIEM REAGEREN KAN NIET.
LOG DAAROM EERST IN. OF REGISTREER.

REGISTREREN

of

LOG IN

0 REACTIES

PLATFORM31

PAKHUIS DE ZWIJGER*

vereniging
delta
metropool

Proudly built by [Yume](#)

Volg ons op:

ABONNEER JE OP ONZE NIEUWSBRIEF